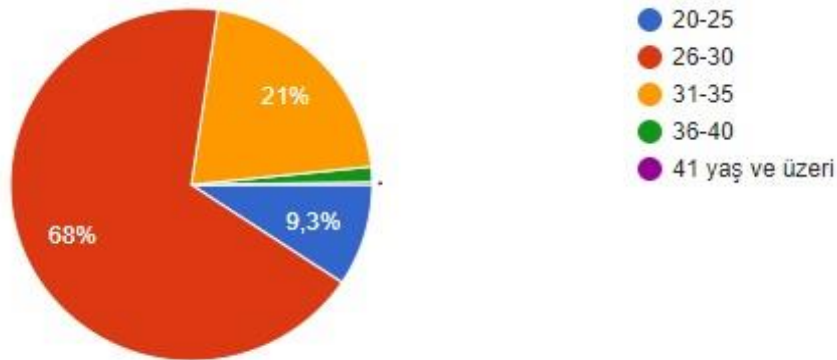

Asistan Sayısının Arttırılması ile İlgili Türkiye’deki Ortopedi ve Travmatoloji Tıpta Uzmanlık Öğrencileri Anket Sonuçları Değerlendirilmesi

Çalışmada 2022 Şubat TUS sınavı ile kontenjanların arttırılması sebebi ile gelişecek sonuçlar hakkında asistanların düşüncelerinin belirlenmesi ve mevcut eğitim hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. 14.07.2022- 30.09.2022 tarihleri arasında online olarak gönderilen anketler ile veriler toplanmıştır. Veriler anonim olarak toplanmış olup kurum ve kişi adı belirtilmemiştir. Böylece anket katılımcılarının kendilerini daha özgür ifade edebilmeleri amaçlanmıştır. Her asistana 1 defa katılabilme imkânı verilmiştir. Anket başlangıcında bir aydınlatma metni yer almaktadır. Anket girişindeki açıklama aşağıda Ek-1 olarak belirtilmiştir. Anket soruları Ek-2 olarak rapor devamında belirtilmiştir. Anket soruları demografik bilgiler ile başlatılmış ve ardından asistanların asistan sayısının arttırılması ile ilgili düşünceleri ve eğitim hakkındaki düşüncelerini değerlendirecek sorular ile devam etmektedir.

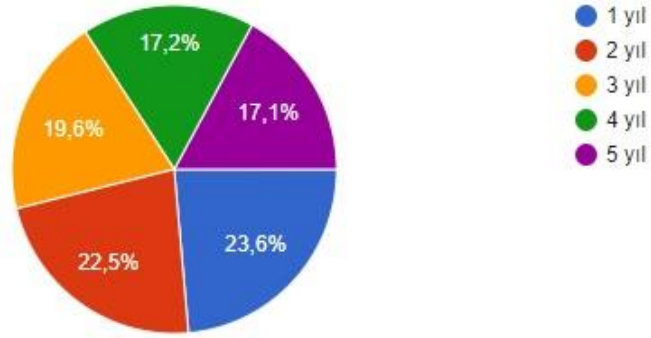
TOTBİD’in yıllık olarak yaptığı UEGS sınavında mevcut asistan sayısı 1219 olarak belirlenmiştir. Ankete 856 kişi katılmış ve tamamlamıştır. TOTBİD verilerine göre katılım oranı %70.2’dir. Anket öncelikle asistanlara TOTBİD-AGUH kurum temsilcileri aracılığı ile duyurulmuştur. Ancak yeterli katılım gösterilmemesi üzerine TOTBİD-AGUH kurum temsilcileri telefon ile iletişime geçilerek katılım gerekçeleri hakkında bilgilendirilmişlerdir. İlk duyurularda 596 kişi katılmıştır. Kurum temsilcilerine anket hatırlatılması sonrası son olarak 856 kişiye ulaşılmıştır.

Katılımcıların %68’i 26-30 yaş aralığında, %21’i 31-35 yaş aralığında, %9.3’ü 20-25 yaş aralığındadır. (Şekil 1)

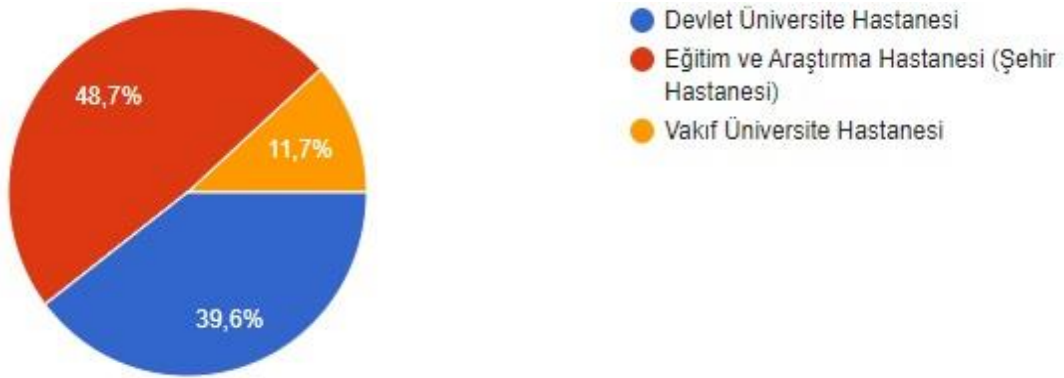
Şekil 1: Anket katılımcılarının yaş dağılımları

Katılımcıların ortopedi ve travmatoloji asistanlığındaki yıl dağılımları 0-1 yıllık %23.6, 1-2 yıllık %22.5, 2-3 yıllık %19.6, 3-4 yıllık %17.2, 4-5 yıllık %17.1 olarak saptanmıştır. Bu veriler ışığında mevcut durumda da asistan sayısının yıllar içerisinde arttığı gözlenmektedir. (Şekil 2)

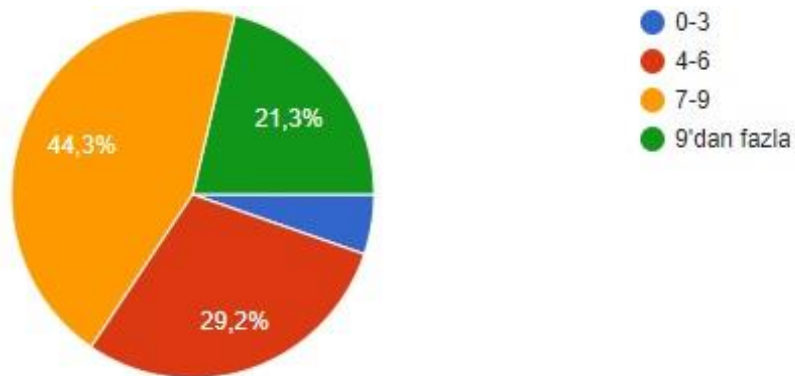
Şekil 2: Anket katılımcılarının kıdem dağılımları

Katılımcıların %48.7'si eğitim araştırma hastanesi (Şehir hastanesi), %39.6'sı devlet üniversite hastanesi, %11.7'si vakıf üniversitesinde eğitim görmektedir. (Şekil 3)

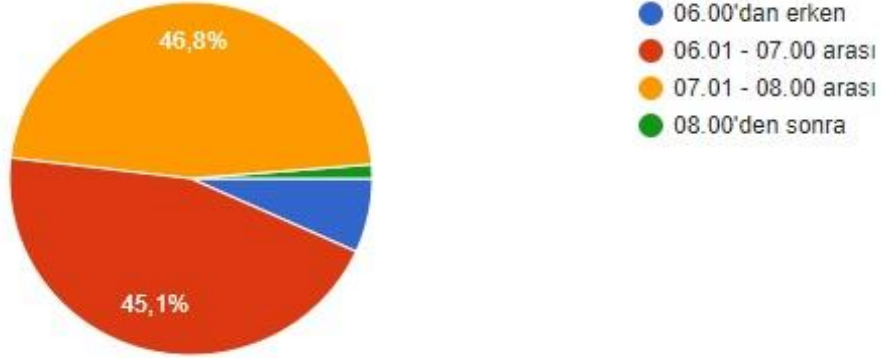
Şekil 3: Anket katılımcılarının eğitim gördükleri kurum dağılımları

Asistanların bir önceki ay tuttıkları nöbet sayısı %44.3 ile 7-9, %29.2 ile 4-6, %21.3 ile 9'dan fazla, %5.3 ile 0-3 aralığında olduğu görülmüştür. Beyaz reform yasasının anket verileri toplama tarih aralığının sonunda olması buradaki nöbet dağılımı sayılarının son açıklanan karar ile değişmiş olabileceğini düşündürmektedir. Bu konuda tekrar bir çalışma yapılması tavsiye edilmektedir. Ancak asistanların yarısından fazlası 7'den fazla nöbet tutmaktadır (Şekil 4).

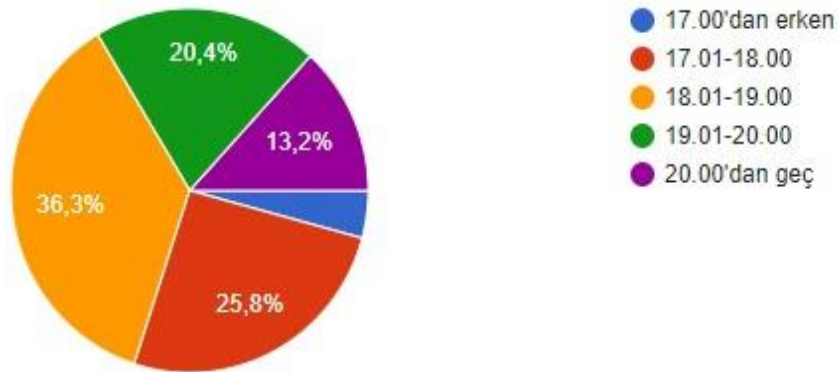
Şekil 4: Anket katılımcılarının bir önceki ayda nöbet sayılarının dağılımı

Katılımcıların %98.7'si saat 08.00'dan önce hastanedeki görevine başlamaktadır. 06.01-07.00 arasında %45.1, 07.01-08.00 arasında %46.8 görev başlangıç saati olarak bulunmuştur. Katılımcıların %6.8'si göreve sabah 06.00'dan erken başlamaktadır. Saat 08.00'dan sonra mesaisinin başladığını belirtenlerin oranı sadece 11 kişi ile %1.3'tir (Şekil 5). Bu da asistanların aslında yaklaşık olarak yarısının mesai saatinden 1 saat kadar önce hastanedeki görevlerine başladığını göstermektedir.

Şekil 5: Katılımcıların sabah iş başlangıç saati dağılımları

Anket katılımcılarının akşam mesai sonu iş çıkış saatlerinin değerlendirildiği bir soruda katılımcıların %13.2'si saat 20.00'dan geç, %20.4'ü 19.01-20.00 saatleri arasında, %36.3'ü 18.01-19.00 saatleri arasında, %25.8'i 17.01-18.00 saatleri arasında mesailerinin sona erdiğini ifade etmiştir. (Şekil 6) Bu sonuçlar ile asistanların %82.5'i mesai saati bitiminden en az 1 saat sonra hastaneden çıkış yapabildiğini göstermektedir.

Şekil 6: Anket katılımcılarının iş çıkış saati dağılımları

Bu veriler ışığında aslında asistanların mesai saatlerinin 8.00-17.00 saatlerini çoğunlukla günde 2 saat kadar aştığı görülmüştür.

Nöbet ertesi izin verilmesi konusunda Beyaz Reform sonrasında hastanelerin gerekli düzenlemeleri yapmaları istenmiştir. Ancak veriler bu karardan önce toplandığından katılımcı asistanlardan nöbet ertesi izin hakkını uygulamasının %76.6'sı tarafından uygulanmadığı verisine ulaşılmıştır. %23.4'ü nöbet ertesi izin uygulamasının uygulandığını belirtmiştir. Hastanelere göre nöbet ertesi uygulanmamasına dair dağılım incelendiğinde devlet üniversitelerinde %88.2, eğitim ve araştırma hastanelerinde %70.7, vakıf üniversitelerinde %62 oranında nöbet ertesi izin hakkı kullanılamamaktadır (Tablo 1). Ancak oranların son açıklanan karar ile değişmiş olabileceği düşünülmektedir.

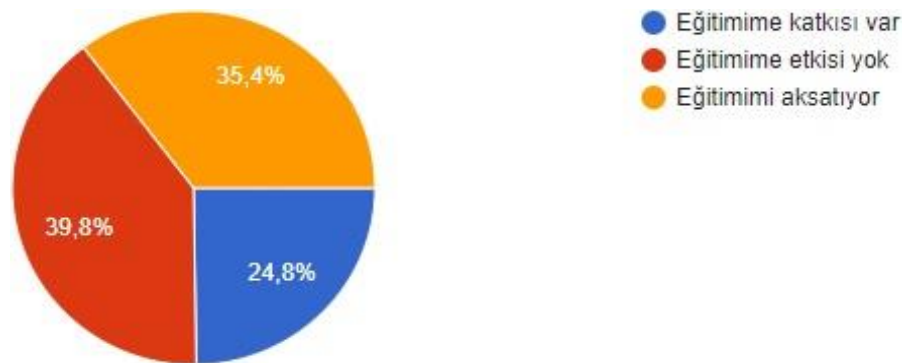
Nöbet Ertesi İzin Hakkı	Devlet Üniversite Hastanesi	Eğitim ve Araştırma Hastanesi	Vakıf Üniversite Hastanesi
Uygulanıyor	40 (%11.8)	122 (%29.3)	38 (%38)
Uygulanmıyor	299 (%88.2)	295 (%70.7)	62 (%62)
Toplam	339	417	100

Tablo 1: Hastanelere göre nöbet ertesi izin hakkı kullanımını dağılımı

Birden çok seçeneğin seçilebildiği nöbet ertesi uygulamasının uygulanması ile sağlanacak avantajların neler olabileceği sorusuna %71'i daha çok kendine vakit ayıracağını, %60.7'si daha az yorulacağını, %61.4'ü daha çok ders çalışmaya vakit ayırabileceği şeklinde yanıtlamıştır. Aynı zamanda açık uçlu olan bu soruda %15 kadar asistanın "Bu anketi okuyan varsa Allah aşkına 36 saat zulmüne son versin.", "Bu bir insani ihtiyaç.", "insan gibi hissetme, hayatın bir anlamı olduğunu hatırlama, aileme kendime ve çevremdekilerle ilgilenebilme, zaman bulamayacağım şeylere zaman ayırma, akademik çalışmalara vakit ayırmanın sağlanması" benzeri cevaplar verdiği görülmüştür. Bu verilerden asistanların 1.yıl kadın doğum asistanı Rümeyza Berin Şen'in elim kazası sonrası bu konudaki hassasiyetin arttığı ve sitelerinin bulunduğu çıkarımı yapılabilir. 2019 yılında Polonya'da yapılan bir çalışmada uyku kalitesi ve anestezi doktorlarının gün içi uykulu olma durumlarının değerlendirildiği bir çalışmada kadınların, kronik hastalığı bulunanların, uyku problemi yaşayanların daha çok gece nöbeti tutanlarda ve istirahat günü olmayanlarda daha düşük uyku kalitesi olduğunu göstermiştir(1). Bu çalışma gece nöbetlerinin çalışan sağlığını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Yine 2014 yılında Innsbruck'ta yapılan bir çalışmada nöbet sonrası çalışanlarda hem sempatik-adrenomedullar sistem hem hipootalamic-pituitar-adrenokortikal aksı etkilediği görülmüştür. Ayrıca yine bu çalışmada gece nöbetine kalanların kognitif fonksiyonunda azalma görüldüğü ve bunun hatalara sebebiyet verebileceği belirtilmiştir(2).

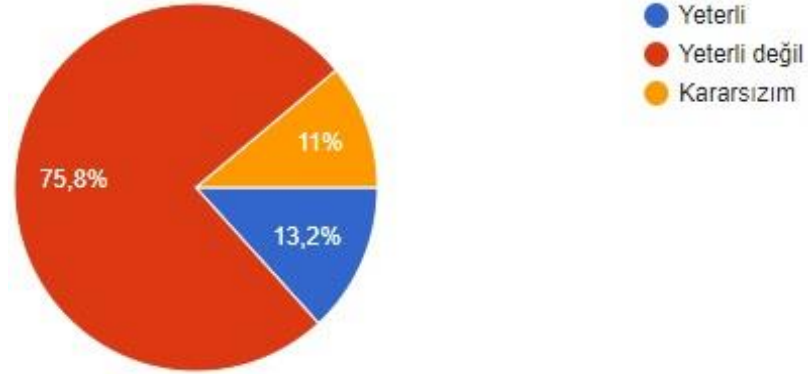
Nöbet ertesi uygulamasının dezavantajlarının değerlendirildiği diğer bir soruda katılımcıların %35.9'u hastanede geçirilen sürenin azalması ile eğitim alacağı sürenin azalacağını, %54'ü ameliyathanede geçirilen sürenin azalması ile eğitim alacağı sürenin azalacağını, %29.2'si iş konsantrasyonunun azalacağını, %33.6'sı hasta takibi düzeninin bozulacağını belirtmiştir. Sorunun açık uçlu kısmında ise %20'si herhangi bir dezavantajının olmadığını belirtmiştir.

Çalışma saatinin eğitime katkısının değerlendirildiği soruda katılımcıların %35.4'si eğitimi aksattığı, %39.8'i eğitime etkisinin olmadığı, %24.8'i eğitime katkısının olduğunu ifade etmiştir (Şekil 7).

Şekil 7: Çalışma saatinin eğitime katkısının dağılımı

Katılımcıların %40.3'ü haftalık 2 saatlik, %33.6'sı 1 saatlik eğitim süresinin programlarında ayrıldığını ifade etmiştir. %11.9'u hiçbir eğitim saatinin bulunmadığını belirtmiştir. Yine bu konu ile ilişkili benzer bir soruda eğitim saatinin katılımcılara yeterli olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların %75.8'i eğitim saatinin yeterli olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların yalnızca %13.2'si eğitim saatinin yeterli olduğunu belirtmiştir (Şekil 8)

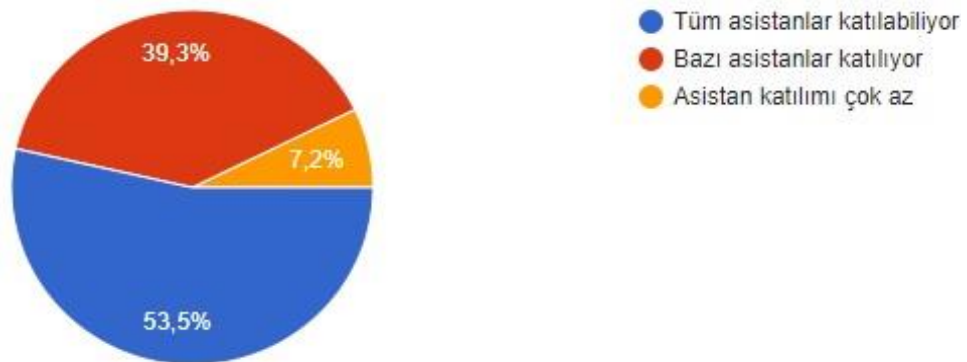

Şekil 8: Eğitim saatinin katılımcılara göre yeterlilik durumu dağılımı

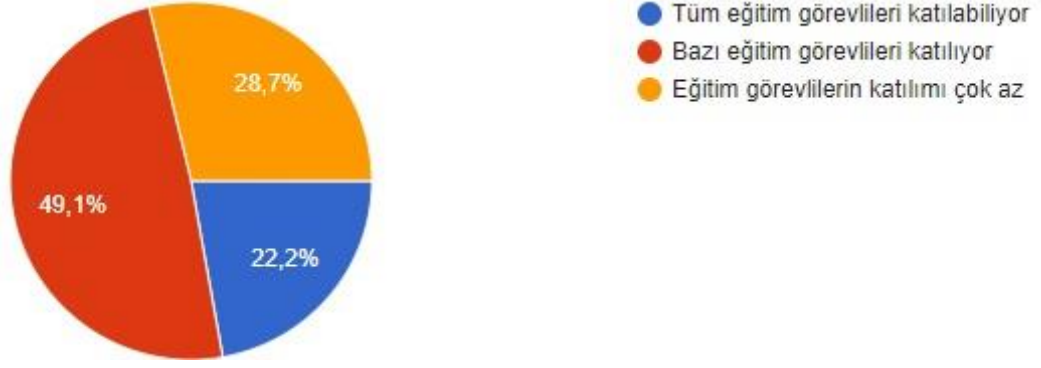
Kurumlardaki eğitim saatinin mesaiye göre dağılımı %48'i mesai öncesinde, %47'si mesai içerisinde, %16.7'si mesai sonrasında.

Katılımcılar %82.1'i eğitim saatindeki sunum ve benzeri hazırlıkların asistanlar tarafından yapıldığını belirtmiştir. Katılımcıların sadece %12.5'i sunum ve benzeri eğitimlerin kurumdaki öğretim görevlileri tarafından hazırlandığı ve sunulduğunu belirtmiştir. %2.1'i başka kurumlardan gelen öğretim görevlilerinin eğitim saatinde görev aldığını ifade etmiştir.

Asistanların eğitim saatine katılımlarının dağılımı %53.5'i tüm asistanların katılabildiğini, %39.3'ü bazı asistanların katılabildiğini, %7.2'si asistan katılımının çok az olduğunu ifade etmiştir (Şekil 9). Öğretim görevlerinin eğitim saatine katılımları sorulduğunda %49.1 bazı öğretim görevlilerinin katıldığı, %28.7 öğretim görevlerinin katılımının çok az olduğunu, %22.2 tüm eğitim görevlilerinin katıldığını ifade etmiştir (Şekil 10). Bu iki veri ışığında hastanedeki eğitimlerin daha çok akran eğitimi olarak yapıldığı düşünülebilir. Ancak öğretim görevlilerinin katılımı bu eğitim için önem arz etmektedir. Çünkü akran eğitiminin yeterli olamayabileceği yerde öğretim görevlerinin yol göstermesi çok büyük önem arz etmektedir.

Şekil 9: Asistanların eğitim saatine katılım dağılımları

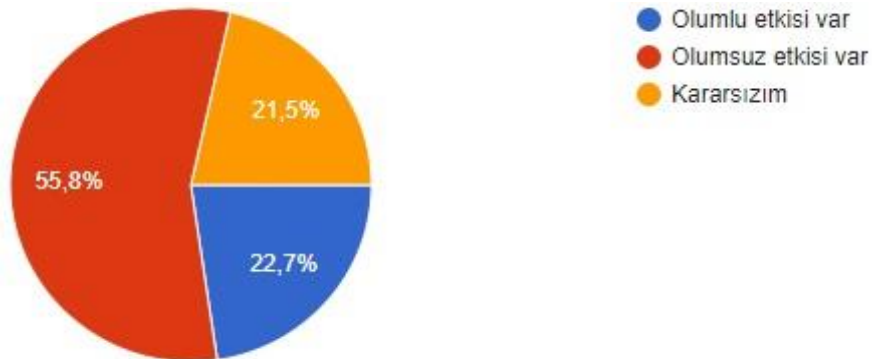
Şekil 10: Eğitim görevlilerinin eğitim saatine katılım dağılımları

Katılımcıların %56.7'si eğitim saatinin verimsiz, %31.4'ü verimli geçtiğini düşünmektedir. %11.9'u eğitim saatinin olmaması sebebi ile değerlendirilemeyeceğini ifade etmiştir. Eğitimin daha verimli geçmesi açısından öğretim kadrosundaki hocalar ile asistanlar arasında daha iyi bir iletişim kurularak eğitim verimliliği artırılabilir.

Ankete katılanların yanıtlarına göre kurumların %47.1'sinde eğitim kadrosunda 4-6 arasında öğretim görevlisi bulunmaktadır. %22.9'unda 0-3 arasında öğretim görevlisi bulunmaktadır. TUKMOS ortopedi ve travmatoloji çekirdek müfredatına göre eğitici standardı olarak en az biri doçent unvanına sahip en az üç eğitici bulunması ya da programda bir profesör ve bir doçentin asgari olarak bulunması gerekmektedir. Bu verilere göre öğretici sayısının 0-3 olması kliniklerin asgari düzeyde eğitici ile eğitim verdiğini göstermektedir. Katılımcıların %57.4'ü öğretici kadrosunun yeterli olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların sadece %32.9'u öğretici kadrosunun yeterli olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %57.4'ü öğretici kadrosunun eğitimlerine az katkısının olduğunu, %18.3 eğitimlerine katkısının çok olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar öğretim görevlilerinin %59.2'sinin vaka eğitimi açısından yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Teorik eğitim açısından vaka eğitimine benzer bir şekilde %66'sı öğretici kadrosunun yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu yetersizliğin asistanlar açısından sebepleri ve neler olduğu hakkında ileri araştırmalar yapılabilir.

Cerrahi asistanları için özellikle önem arz eden diğer bir husus da vaka başında bir öğretim görevlisi ile kaç asistanın vaka eğitimi aldığıdır. Katılımcıların %70'i 2-3 asistanın, %10.9 bir asistanın bir vakada öğretim görevlisine eşlik ettiğini ifade etmiştir.

Katılımcıların %55.8'i asistan sayısının artırılmasının eğitimlerine olumsuz etkisi olacağını, %21.5'i kararsız olduğunu, %22.7'si olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir (Şekil 11). Eğitim kalitesini etkileyen faktörlerin incelenmesini amaçlayan soruda katılımcıların %62'si öğretim görevlisi başına düşen asistan sayısının, %85.9'u vaka çeşitliliğinin, %54'ü asistan sayısının, %40'ı poliklinik sayısının, %60.4'ü eğitim saati süresinin, %4.2'si öğreticilerin istekliliklerinin önem arz ettiğini ifade etmiştir.

Şekil 11: Asistan sayısı kadrolarının artırılmasının katılımcılara göre dağılımı

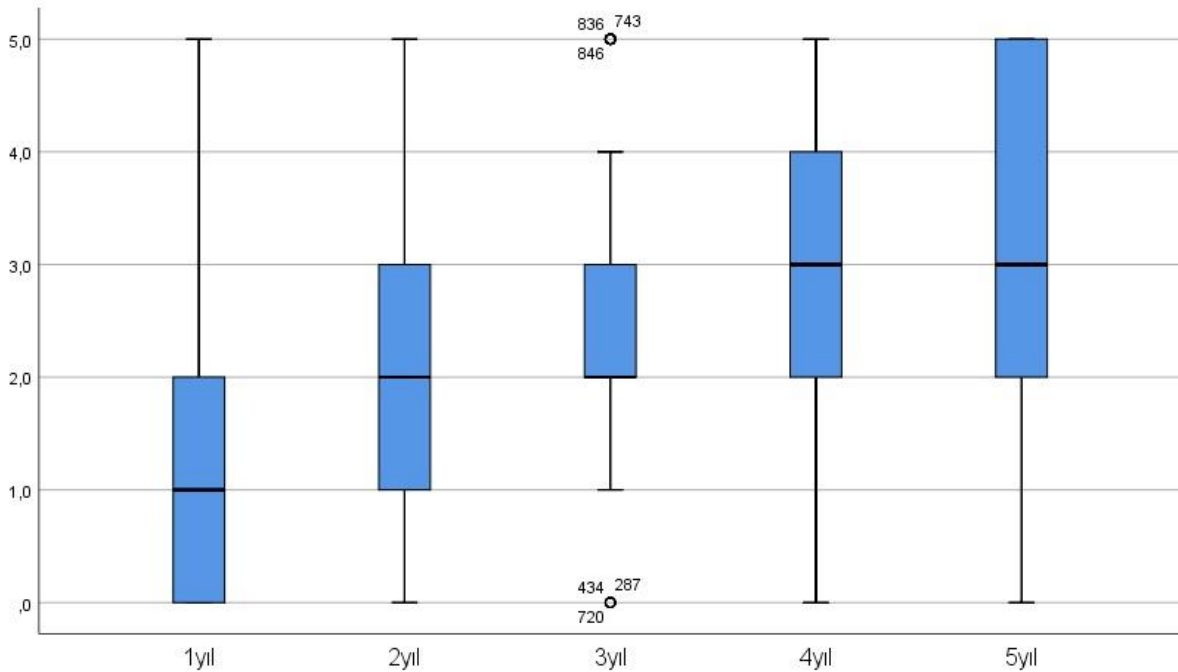
Asistan sayısının artmasının eğitim kalitesinde neler üzerinde negatif etkisinin olabileceğinin değerlendirildiği soruda katılımcıların %73'ü öğretim görevlisi başına düşen asistan sayısı, %57.6'sı bir asistanın göreceği vaka çeşitliliğinin azalacağı, %29.1'i poliklinik eğitiminin azalacağı, %23.4'ü eğitim saatinin olumsuz etkilenmesi sebebi ile eğitimi negatif etkileyebileceğini ifade etmiştir. Katılımcıların %41.2'si asistan sayısının artması ile iş yoğunluğunun azalacağını, %50.4'ü değişmeyeceğini, %8.4'ü iş yoğunluğunun artacağını ifade etmiştir.

Asistan sayısının artması ile iş yoğunluğunun azalacağını düşünüldüğünde asistanların %54.7'si eğitim dışı faaliyetlere zaman ayıracağını, %65.5'i eğitim faaliyetlerine zaman ayıracağını, %59.3'ü yurtiçi/yurtdışı rotasyon seçeneklerini denemek istediğini, %57.1'i araştırma yapmaya vakit ayıracağını ifade etmiştir.

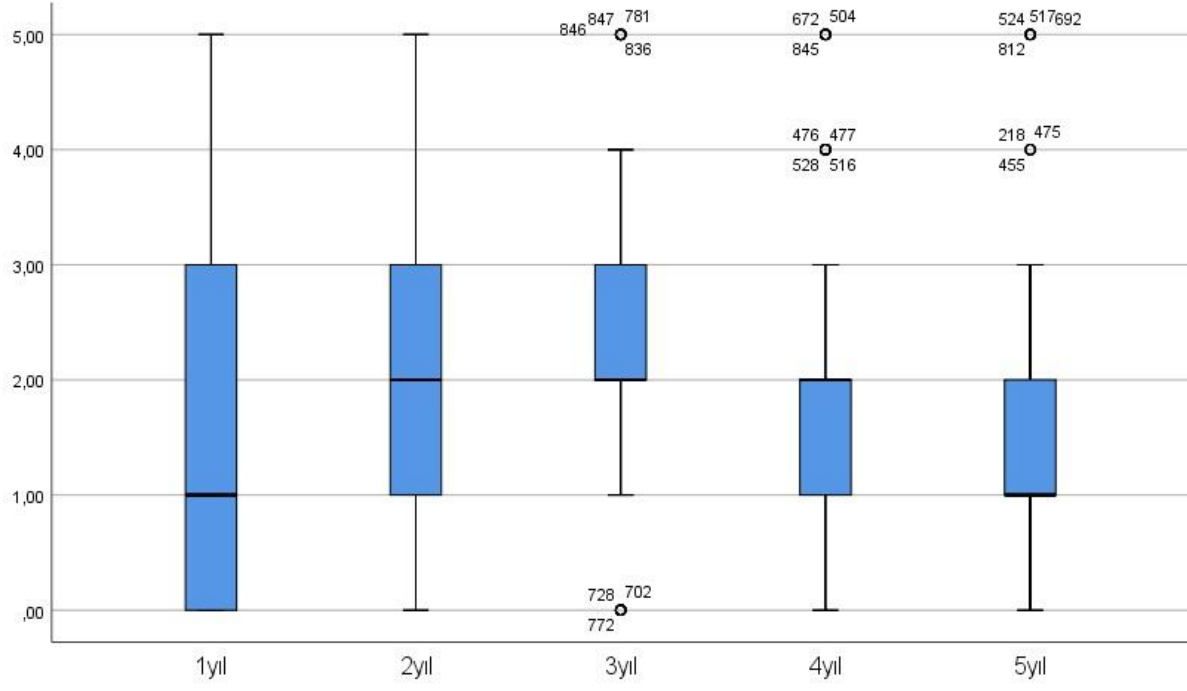
Katılımcıların %53.2'si asistan karnesinin olduğunu, %32.4'ü asistan karnesinin olmadığını, %14.5'i herhangi bir bilgisinin olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların %65.4'ü şuna kadar asistan karnesini hiç doldurmadığını ve %27.6'sı sadece kontrol tarihlerinde dolduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %68'i kurumlarında asistan karnesinin kontrolünün yapılmadığını ve %59.5'i asistan karnesi kullanımının yetersiz bir yöntem olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların sadece %7.9'u asistan karnesi kullanımının etkili bir yöntem olduğunu düşünmektedir. Hastane verilerinin elektronik ortamlarda toplanması sebebi ile asistan karnesi yerine elektronik bir veri toplama sisteminin kullanılması değerlendirilebilir.

Hastane şartları göz önünde bulundurulduğunda katılımcıların %38.9'u 21-40 arası ortopedi servisi yatağının bulunduğu, %34'ü 41-60 ortopedi servis yatağının bulunduğunu ifade etmiştir.

Asistanların haftalık programları kıdemlerinden bağımsız olarak incelendiğinde katılımcıların %30.4'ü haftada 2 gün, %22.7'si 1 gün, %16.4'ü 3 gün poliklinikte görev aldığını; %28.5'i 2 gün, %17.4'ü 1 gün, %19'u 3 gün ameliyathanede görev aldığını ifade etmiştir. Kıdem yılına göre poliklinik ve ameliyathanede geçirilen gün sayısı dağılımı incelendiğinde kıdem arttıkça ameliyathanede geçirilen gün sayısının arttığı, poliklinikte geçirilen gün sayısının azaldığı görülmüştür (Grafik 1, Grafik 2). Asistanların eğitim sürecinde genel olarak poliklinik ve ameliyathane dağılımları benzer olarak görülmüştür. Kıdeme göre karşılaştırıldığında kıdem yılı arttıkça asistanların poliklinikten çok ameliyathanede görev aldığı görülmüştür.

Grafik 1: Ameliyathanede geçirilen gün sayısının kıdeme göre dağılımı

Grafik 2: Poliklinikte geçirilen gün sayısının kıdeme göre dağılımı

Ek-1

Sayın meslektaşımız,
Bilindiği gibi Sağlık Bakanlığı kararı ile 2022 Şubat TUS ile Türkiye'deki ortopedi ve travmatoloji eğitimi alacak asistan sayısı bir önceki sınava göre yaklaşık iki kat artmıştır. Bu anket TOTBİD, TOTEK ve AGUH tarafından Sağlık Bakanlığı'na sunulacak raporda asistan sayısının artması ile ilgili mevcut asistanların kurumlarındaki eğitim hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi amacı ile hazırlanmıştır. Anketin amacı kurumlardan bağımsız olarak mevcut Ortopedi ve Travmatoloji eğitim kalitesini analiz etmektir.

Anket bir kişinin bir defa katılabileceği şekilde düzenlenmiştir. Ankette kişisel bilgiler toplanmayacaktır, anonim olarak anket verileri incelenecektir. Veriler 31. Milli Kongre'de de bir sempozyum olarak sunulacaktır.

Anket sonuçları ile oluşturulacak raporda ve sunumda kişi ve kurum adı belirtilmeyecektir.

Ankete göstermiş olduğunuz ilgi için teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.

TOTBİD YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Prof Dr Cem Nuri Aktekin

TOTBİD YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Prof Dr Mehmet Demirhan

AGUH YÖNETİM KURULU ÜYESİ

As. Dr. Berkay Doğan

Kaynakça

1- Krzych ŁJ, Piekiełko P, Baca A Sleep quality and daytime sleepiness among Polish anaesthesiologists and intensivists. J Crit Care. 2019 Oct;53:87-90. doi: 10.1016/j.jcrc.2019.06.005. Epub 2019 Jun 4. PMID: 31202163.

2- Ernst F, Rauchenzauner M, Zoller H Effects of 24 h working on-call on psychoneuroendocrine and oculomotor function: a randomized cross-over trial. Psychoneuroendocrinology. 2014 Sep;47:221-31. doi: 10.1016/j.psyneuen.2014.05.019. Epub 2014 Jun 2. PMID: 24955858.